

HIRVENSALMI

Mainiemen suunnittelualue

LUONTOINVENTOINTI

Jouko Sipari

Sisällysluettelo

A. Johdanto	3
B. Suunnittelualan kuvaus	4
C. Suunnittelualan biotoopit ja kasvillisuus	5
a) Länsiosan kalliomäet	5
b) Mainiemen kärki	5
c) Suunnittelualan itäosa	7
D. Muu lajisto	7
a) Linnusto	7
b) Liito-orava	7
E, Johtopäätökset ja suositukset	7

Liitteet

Kansikuva: Mainiemen kärki, venesatama 2025.

A. Johdanto

Hirvensalmen Mainiemen suunnittelualueella tehtiin luontoinventointi kesäkuussa 2025 (Kartta 1.). Inventoinnin tavoitteena oli selvittää alueen kasvi-, lintu- ja nisäkäslajiston – nisäkkäistä erityisesti liito-oravan (direktiivin IV(a) lajeja) - esiintymistä alueella, sekä tunnistaa suunnittelualueen muut mahdolliset arvokkaat luontokohteet.

Erityisesti huomioitavia luontoarvoja ovat:

- * Luonnonsuojelulain (9/2023) mukaiset arvokkaat luontotyytit
- * Vesilain (587/2011) mukaiset arvokkaat luontotyytit
- * Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyytit (Kontula & Raunio 2018)
- * EU:n luontodirektiivin (92/42/ETY) arvokkaat luontotyytit
- * Metsälain (1093/1996) mukaiset arvokkaat luontotyytit
- * EU:n luontodirektiivin (92/42/ETY) II- ja IV-liitteiden lajit
- * EU:n lintudirektiivin (92/42/ETY) liitteen I lajit
- * Erityisesti ja kiireellisesti suojeltavat sekä rauhoitetut lajit
- * Petolintujen pesäpuut
- * Uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit (Hyvärinen ym. 2019)
- * Suomen kansainväliset vastuuluontotyytit ja -lajit
- * Alueellisesti tärkeät luontotyytit ja lajit
- * Ekologiset yhteydet ja kokonaisuudet
- * Erityiset luonnonmuodostelmat
- * Muut monimuotoisuutta edistävien tai tukevien lajien tai luontotyyppien esiintymät

Kartta 1. Mainiemen suunnittelualue.

B. Suunnittelualueen kuvaus (LIITTEET, Kartta 2.)

Mainiemi on kapeahko, kallioperän repeämään syntynyt kallioniemi. Niemen länsiosaa hallitsevat korkeat kalliomäet. Mäkien länsisivut rajautuvat Kaivannonlahteen muodostaen jyrkkiä, paikoin pystysuoria kalliorantoja. Mäkien itäisivut ovat puolestaan loivempia ja osin moreenipeitteisiä eikä itäisivulla ole kalliojyrkänkaita (Kuvat 1. ja 6.). Kalliomäkien itäisivua pitkin kulkee soratie niemen kärjen venesatamaan (Kuvat 2., 6. ja kansikuva). Tien itäpuolella kallioperä on loivasti kumpuileva ja yhtenäisen moreenikerroksen peittämä (Kuva 3.). Itärannan rantarinne on korkea ja kivinen ja laskee Puulaveteen varsin jyrkkänä (Kuva 4.).

Kuva 1. Mainiemen länsiosan kalliomäkeä ja sen loivaa itä-pohjoisrinnettä etelästä kuvattuna.

Kuva 2. Venesatamaan johtavaa tietä etelästä kuvattuna. Kalliomäet jäävät vasemmalle.

Kuva 3. Mainiemen tien itäpuolella kallioperä on loivasti kumpuilevaa ja moreenin peittämä.

Kuva 4. Mainiemen itärannan kivistä rantarinnettä etelään päin kuvattuna.

C. Suunnittelualueen biotoopit ja kasvillisuus

Suunnittelualueen kasvillisuuden inventointi ja luontotyyppiselvitys toteutettiin kesäkuussa 2025. Linnusto, nisäkkäät ja mahdolliset muut arvokkaat luontokohteet selvitettiin kasvillisuuden ja luontotyyppien inventoinnin yhteydessä (luontotyyppien rajaukset: LIITTEET, Kartta 2.).

a) Länsiosan kalliomäet

Mainiemen kärjen maisemaa hallitsevat niemen länsiosan jyrkkärinteiset kalliomäet (LIITTEET, Kartta 2.). Erityisesti Kaivannonlahden suulla mäkien länsirinteet ovat jyrkkinä ja laskevat paikoin pystysuorina Kaivannonlahden rantaan, ja ovat tästä johtuen paikallisesti merkittävä maisematekijä. Mäkien itä- ja pohjoisrinteet suunnittelualueella ovat loivempia ja ohuen moreenikerroksen peittämiä. Mäkien kangasmetsät (MT) ovat mäntyvaltaista päättöhakkuuvaiheen metsää (Kuvat 1. ja 5.). Mäkien alarinteiden lajisto indikoi lehtomaisuutta (ORT) (mm. nuokkuhelmikkä, kevätlinnunherne, kielo, hiirenporras ja lillukka) (Kuvat 5. ja 6.). Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei suunnittelualueen mäkirinteissä todettu. Suunnittelualueen länsirajalla Kaivannonlahden rantaan viettävät kalliorinteet ja -jyrkänteet ovat maisemallisesti merkittäviä.

Kuva 5. Mainiemen Kalliomäkien itäisivun alarinteet ovat osin lehtomaisia (ORT).

Kuva 6. Suunnittelualueen kalliomäet rajautuvat paikallistiehen ja huoltorakennuksiin (taustalla).

b) Mainiemen kärki

Mainiemen kärki (LIITTEET, Kartta 2.) on täysin muokattua aluetta: tiestöä, satamarakenteita, parkki- ja kääntöpaikkoja sekä varistorakennuksia piha-alueineen (esim. kansikuva, Kuvat 7. ja 8.) (Kartta 2.). Paikoin satama-alueelle on jäänyt pienialaisia alkuperäisluonnon saarekkeita (kalliokumpareita MT-männiköineen), joille oli levinnyt myös kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa (esim. Kuvat 3., 7. ja 8.). Luonnontilaisia biotooppeja ei alueella todettu. Mainiemen kärjen alueella kasvilajisto todettiin monipuoliseksi mutta tavanomaiseksi kangasmetsien, lehtomaisten kankaiden ja kulttuuribiotooppien lajistoksi. Rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja ei todettu.

Kuva 7. Huoltoalueelta kalasatamaan (taustalla) erkaneva tie ja tien varren parkkipaikka.

Kuva 8. Mainiemen kärki itään päin kuvattuna. Kuvan tie johtaa venelaitureille (kansikuvassa)

Kuva 9. Harvennettua lehdon puustoa satamaan johtavan tien varressa, parkkipaikan kohdalla.

Kuva 10. Lehdon keskiosaa Puulalle päin kuvattuna.

Kuva 11. Lehdon keskiosan kookkaita haapoja, joiden juurilta todettiin liito-oravan jätöksiä.

Kuva 12. Liito-oravan tuoreita jätöksiä (kuvan alaosassa) todettiin kolmen eri haavan juurelta.

c) Suunnittelualan itäosa

Suunnittelualan itäosa sataman tien ja rannan välillä (LIITTEET, Kartta 2.) on monilajista lehtoa (AegT). Lajistossa todettiin mm. nuokkuhalmikkä, hiirenporras, vuohenputki, metsäapila, ahomansikka, nurmitädyke, lehto-orvokki, piennarpoimulehti, punaviinimarja, koiranheisi, paatsama ja lehtokuusama. Pohjoisessa lehto rajautuu rantaan johtavaa mökkitiehen ja lännessä satamaan johtavaan tiehen ja sen varren parkkipaikkoihin. Lehdon puustoa on harvennettu n. 20m leveydeltä parkkipaikkojen ja teiden reunoilta (Kuva 9.). Muu osa lehdon puustosta on lähes luonnontilaista kasvaen mm. koivua, tuomea ja kookasta haapaa (Kuvat 10. ja 11.) Teiden ja parkkipaikkojen varsilta lehtoon on levinnyt kulttuuribiotoopeille tyypillistä lajistoa (näkyvät kuvassa 9.), jonka vuoksilehto ei ole täysin luonnontilainen. Lehdossa ei todettu rauhoitettuja tai uhanalaisia kasvilajeja. Monilajinen lehto (AegT) tulisi jättää nykytilaansa (rajaus Kartta 3.).

D. Muu lajisto

a) Linnusto. Erilaisten biotooppien ansiosta suunnittelualueella todettiin monilajinen linnusto: mm. peippo, pajulintu, västäräkki, kalalokki, käpytikka, lehtokerttu, mustapääkerttu, mustarastas, räkättirastas, punarinta. Kaikki lajit todettiin tavanomaisiksi eikä uhanalaisia lintulajeja tai uhanalaisten lintulajien reviirejä eikä Lintudirektiivin I liitteen lajeja todettu suunnittelualueella. Suunnittelualan lintulajisto ei aseta rajoituksia alueen maankäytön suunnitteluun.

b) Liito-orava. Inventoinnin yhteydessä todettiin Mainiemen itäosan lehdossa tuoreita liito-oravan jätöksiä useiden suurien haapojen juurella (Kuvat 11. ja 12.) (Kartta 3.), jonka perusteella lehto on liito-oravan elinympäristöä (Kartta 3.).

Päivitys keväältä 2026

Suunnittelualan itäosassa tehtiin maastokäynti 6.5.2026. Tietoon oli tullut, että alueelta on myrsky kaatanut kookkaita haapoja, jolloin heräsi epäily liito-oravan elinympäristön kaventumisesta. Maastokäynnillä todettiinkin useamman kookkaan haavan kaatuneen. Ainoastaan yhden haavan juurella todettiin muutama papana. On todennäköistä, että elinpiiri tulee jonkin verran kapenemaan ja siirtymään jatkossa kohti etelää, jonne elinpiiri luontaisesti aiemminkin suuntautui. Papanahaavan juurelta otettiin uudet koordinaatit ja karttaa nro 3. päivitettiin elinpiirin tarkentamiseksi.

E. Johtopäätökset ja suositukset

Suunnittelualan kasvi- ja lintulajisto todettiin tavanomaisiksi eikä kasvisto tai linnusto aseta rajoituksia alueen maankäytön suunnittelulle.

Suunnittelualueella oli todettavissa monia biotooppityyppejä. Biotoopeista suunnittelualan itäosan monilajinen lehto todettiin lajistollisesti edustavaksi ja lähes luonnontilaiseksi. Lehdossa todettiin myös merkkejä liito-oravan oleskelusta alueella (tuoreita jätöksiä). Näistä syistä johtuen suunnittelualan itäosan lehto tulisi jättää nykytilaansa (Kartta 3., tarkennettu maastokäynnin perusteella 6.5.2026).

Suunnittelualan länsireunalla, Kaivannonlahden suulla sijaitsevat kalliomäet ovat paikallisesti merkittävä maisematekijä, jonka vuoksi ne tulisi jättää nykytilaansa (Kartta 3.).

Suosituks:

Suunnittelualan itäosan lehto on lajistoltaan edustava ja lehto todettiin myös liito-oravan elinympäristöksi. Näistä syistä johtuen lehto tulisi jättää nykytilaansa (rajaus Kartta 3. Huom. Päivitetty 6.5.2026 maastokäynnin johdosta).

Kaivannonlahden suulla, suunnittelualan rajalla, sijaitsevat kalliomäet ovat paikallisesti merkittävä maisematekijä, jonka vuoksi ne tulisi jättää nykytilaansa (Kartta 3.).

Tampereella 12.9.2025 (päivitys maastokäynnin perusteella 6.5.2026)

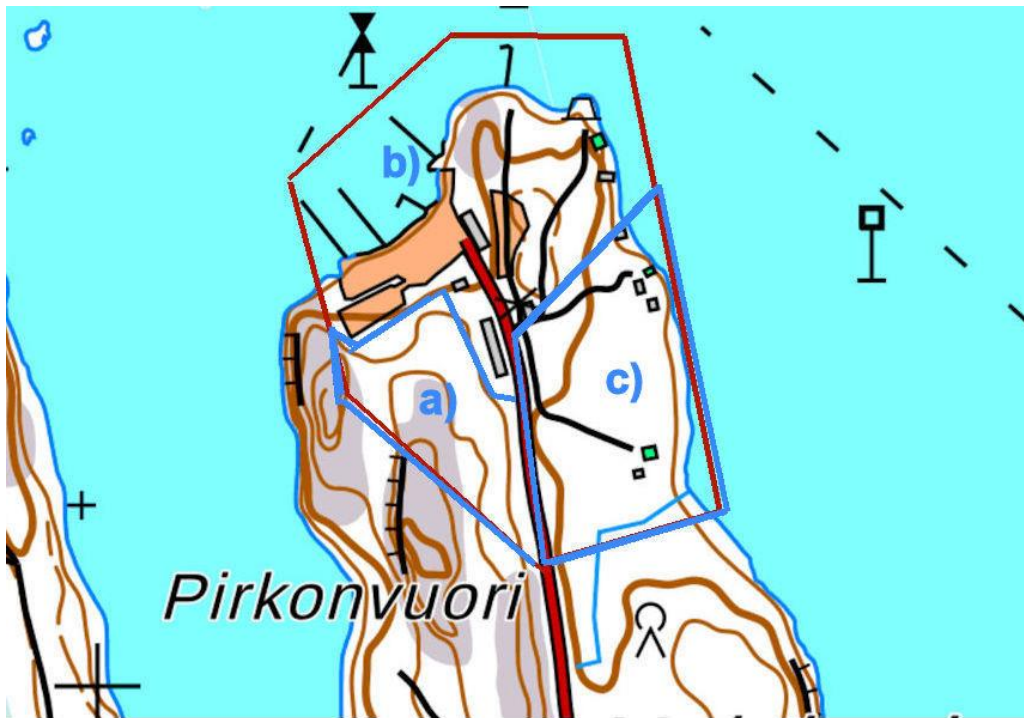
Jouko Sipari

Jouko Sipari, FM biologi

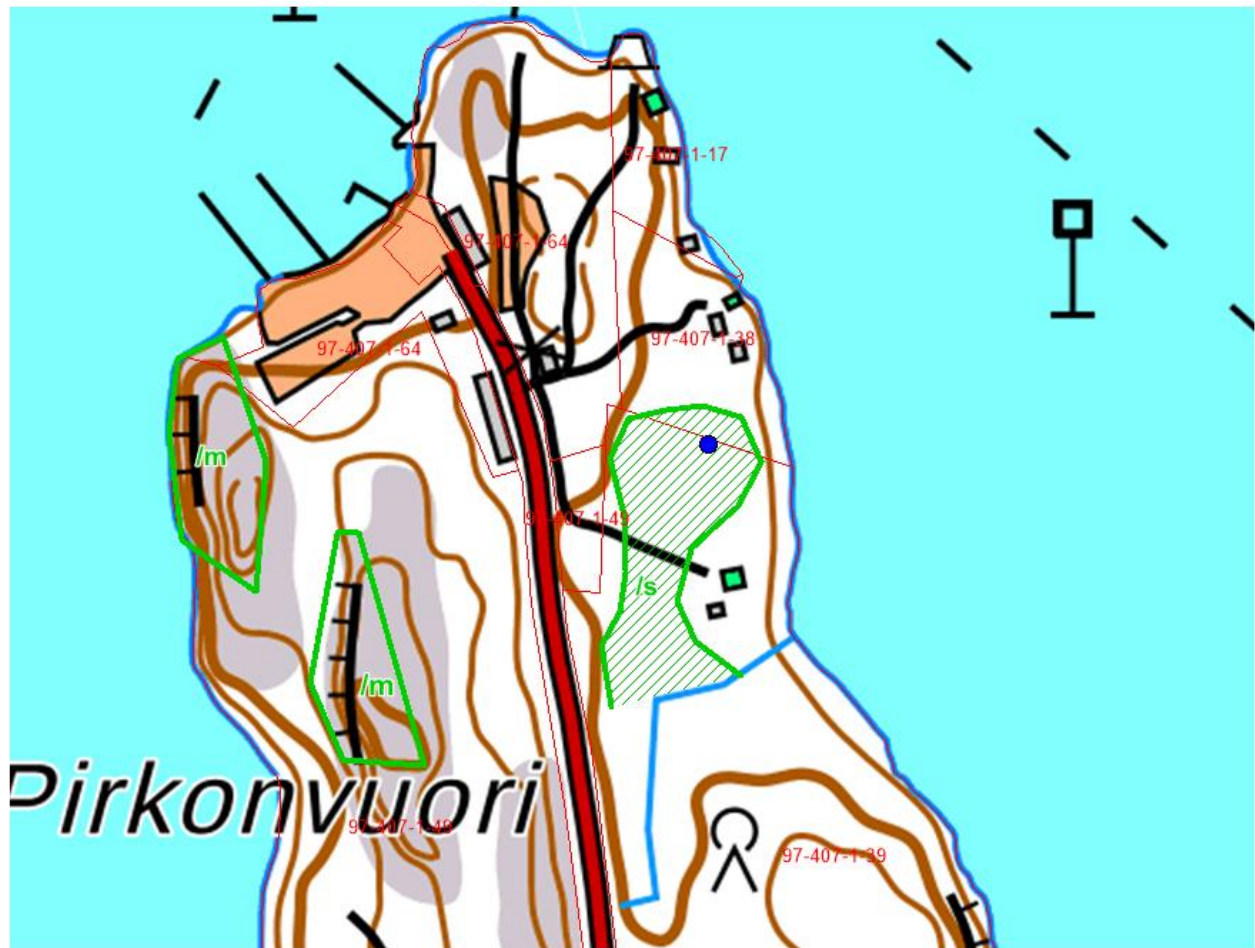
Katajikonkatu 1 F 19
33820 Tampere

jouko.sipari@saunalahti.fi
+358 4070 44750

LIITTEET

Kartta 2. Suunnittelualue jaettuna osa-alueisiin luontotyyppien mukaan (sama jako myös tekstissä).

Kartta 3. Suunnittelualueen merkittävät luontokohteet.

/m =merkittävä maisema =liito-oravan elinpiiri ● =liito-oravan jätöksiä